



Agencja
Rynku
Rolnego

Owoce i warzywa nieprzeznaczone do sprzedaży



Wsparcie finansowe Unii Europejskiej na rynku owoców i warzyw dotyczy zarówno owoców i warzyw świeżych, jak i przetworzonych i adresowane jest do wstępnie uznanych grup producentów oraz uznanych organizacji producentów lub ich zrzeszeń.

Agencja Rynku Rolnego, jako unijna agencja płatnicza administruje mechanizmem WPR nazywanym powszechnie wycofywaniem owoców i warzyw z rynku, a w Polsce funkcjonującym pod nazwą „Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży”. Obejmuje on świeże owoce i warzywa odpowiedniej jakości handlowej, które z różnych względów (np. braku popytu) nie zostały przeznaczone do sprzedaży. Za niektóre gatunki nieprzeznaczonych do sprzedaży owoców i warzyw objętych wspólną organizacją tego rynku organizacje producentów otrzymują rekompensaty wypłacane z budżetu UE.

W Polsce jednostkami administracyjnymi, które realizują ten mechanizm, są: Agencja Rynku Rolnego (ARR), Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR), Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) oraz Inspekcja Ochrony Środowiska (IOŚ).

Tabela 1. Produkty objęte wspólną organizacją rynku owoców i warzyw

Kod CN	Nazwa
0702 00	pomidory, świeże lub schłodzone
0703	cebula, szalotka, czosnek, pory i inne warzywa cebulowe – świeże lub schłodzone
0704	kapusta, kalafiory, kalarepa, kapusta pastewna i inne podobne kapustne – świeże lub schłodzone
0705	sałata (<i>Lactuca sativa</i>) i cykoria (<i>Cichorium spp.</i>) – świeża lub schłodzona
0706	marchew, rzepa, burak ćwikłowy, salsefia, seler, rzodkiew i inne jadalne korzenie – świeże lub schłodzone
0707 00	ogórki i korniszony – świeże lub schłodzone
0708	warzywa strączkowe, łuskane lub niełuskane – świeże lub schłodzone

Kod CN	Nazwa
ex0709	inne warzywa – świeże lub schłodzone, z wyjątkiem warzyw ujętych w ppkt 0709 60 91, 0709 60 99, 0709 90 31, 0709 90 39 i 0709 90 60
ex0802	inne orzechy – świeże lub suszone, w skorupach lub ze skórą, lub obrane, z wyjątkiem areki (lub betelu) oraz orzechów koli z ppkt 0802 90 30
0803 00 11	świeże figi rajske
ex 0803 00 90	suszone figi rajske
0804 20 10	świeże figi
0804 30 00	ananasy
0804 40	awokado
0804 50 00	gujawa, owoce mango i mangostanu
0805	owoce cytrusowe – świeże lub suszone
0806 10 21	świeże winogrona deserowe
0806 10 29	
0806 10 30	
0806 10 40	
0806 10 50	
0806 10 61	
0806 10 69	
0807	melony (w tym arbuzy) i papaje – świeże
0808	jabłka, gruszki i pigwy – świeże
0809	morele, czereśnie, brzoskwinie (w tym nektarynki), śliwki i tarnina – świeże
0810	inne owoce – świeże
0813 50 31	wyłącznie mieszanki lub suszone orzechy wg CN nr 0801 i 0802
0813 50 39	
1212 10 10	chleb świętojański

Lata gospodarcze dla produktów objętych wspólną organizacją rynku owoców i warzyw

Rok gospodarczy dla produktów, za które przysługuje wspólnotowa rekompensata z tytułu nieprzeznaczenia do sprzedaży, trwa od 1 stycznia do 31 grudnia dla wszystkich produktów, z wyjątkiem:

- jabłek i gruszek, dla których ten rok trwa od 1 sierpnia do 31 lipca następnego roku oraz
- owoców cytrusowych, dla których ten rok trwa od 1 października do 30 września następnego roku.

W przypadku produktów nie objętych rekompensatą wspólnotową rok gospodarczy został ustalony od 1 stycznia do 31 grudnia.

Schemat wypłat rekompensat za owoce i warzywa nieprzeznaczone do sprzedaży



Zagospodarowanie świeżych owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży

W sytuacji, kiedy niemożliwe jest zagospodarowanie wytwarzanych w krajach UE owoców i warzyw objętych wspólnym rynkiem, organizacje producentów decydują o wycofaniu swoich produktów z rynku, w ustalonych przez nie ilościach i okresach. Sytuacja taka może nastąpić w przypadku nadprodukcji, spadku popytu lub wzrostu kosztów produkcji w stosunku do korzyści uzyskiwanych ze sprzedaży.

Zgodnie z prawem UE istnieje dziewięć możliwości zagospodarowania świeżych owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży:

- bezpłatne przekazanie organizacjom charytatywnym na potrzeby ich działalności (z możliwością przetworzenia we własnym zakresie),
- bezpłatne przekazanie innym jednostkom organizacyjnym (np. ośrodkom wypoczynkowym dla dzieci, szpitalom, domom opieki społecznej itp.),
- bezpłatne przekazanie – za pośrednictwem uprawnionych organizacji charytatywnych – poza obszar Wspólnoty na potrzeby krajów trzecich,
- bezpłatne rozprowadzanie (poza posiłkami) wśród uczniów w szkołach – dotyczy tylko owoców,
- bezpłatne przekazanie osobom fizycznym bądź innym jednostkom organizacyjnym zużywającym owoce i warzywa do żywienia zwierząt (spożycie bezpośrednie),
- przekazanie określonych ilości świeżych owoców i warzyw przetwórcy wyłonionemu w przetargu na przetworzenie ich na rzecz organizacji charytatywnych lub innych jednostek organizacyjnych, zgodnie ze zgłoszonym wcześniej przez nie zapotrzebowaniem,

- przekazanie określonych ilości świeżych owoców i warzyw przetwórcy wyłonionemu w przetargu na przetworzenie ich na produkty paszowe lub inne produkty niespożywcze (np. na potrzeby przemysłu kosmetycznego),
- przekazanie określonych ilości świeżych owoców przetwórcy wyłonionemu w przetargu na przetworzenie ich – w drodze bezpośredniej destylacji – na alkohol o stężeniu co najmniej 80% objętości – dotyczy jabłek, gruszek, brzoskwiń i nektarynek,
- poddanie procesowi biodegradacji lub kompostowaniu, w przypadku gdy pozostałe sposoby zagospodarowania okażą się niemożliwe do realizacji.

ZASADY REALIZACJI MECHANIZMU

Uczestnicy mechanizmu

6

- uznane organizacje producentów i ich zrzeszenia oraz indywidualni producenci, którzy za pośrednictwem organizacji wycofują owoce i warzywa z rynku oraz występują o rekompensaty z tego tytułu,
- jednostki organizacyjne, które – decyzją Prezesa ARR – zostały uznane za organizacje charytatywne uprawnione do dystrybucji otrzymanych od organizacji producentów lub ich zrzeszeń owoców i warzyw wycofanych z rynku,
- inne jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne (np. szkoły, szpitale, żłobki, kolonie, domy opieki społecznej, zakłady penitencjarne i inne), które – decyzją Prezesa ARR – zostały uznane za uprawnione do otrzymania bezpłatnie od organizacji producentów i ich zrzeszeń owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,

- przetwórcy przetwarzający świeże owoce wycofane ze sprzedaży na alkohol przeznaczony do celów niespożywczych oraz przetwarzający owoce i warzywa na produkty przeznaczone dla organizacji charytatywnych i innych jednostek organizacyjnych lub na produkty paszowe, lub inne cele niespożywcze (np. na potrzeby przemysłu kosmetycznego).

1. Warunki uczestnictwa organizacji producentów oraz ich zrzeseń w mechanizmie

Uznane organizacje producentów oraz ich związki, zamierzające w ramach mechanizmu wycofać z rynku owoce i warzywa, muszą ze stosownym wyprzedzeniem poinformować o tym Agencję Rynku Rolnego. Ostateczne miejsce przeznaczenia wycofywanych produktów powinno być zgodne z decyzją Prezesa ARR w sprawie zezwolenia na rozdysponowanie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

Docelowe przeznaczenie wycofywanych z rynku owoców i warzyw musi być ustalone przez organizację producentów w taki sposób, aby nie spowodowało zakłócenia normalnego zagospodarowania tych produktów. Musi także uwzględniać wymogi ochrony środowiska (szczególnie w odniesieniu do wody i krajobrazu), zwłaszcza w przypadku biodegradacji i kompostowania.

Produkty przeznaczone do wycofywania muszą spełniać określone wymagania jakościowe (minimum II klasa jakości handlowej). Ponadto, w przypadku przekazywania owoców i warzyw organizacjom charytatywnym lub innym jednostkom organizacyjnym (z wyjątkiem hodowców zwierząt), opakowania produktów muszą być oznaczone godłem UE i opatrzone napisem „Produkt przeznaczony do bezpłatnej dystrybucji”. Jeżeli dystrybucja odbywa się poza Wspólnotą, to napis ten musi być umieszczony w językach państw trzecich, których to dotyczy. Produkty przeznaczone na pasze w stanie świeżym lub na przetwórstwo na cele przemysłowe powinny być oznaczone w sposób określony w rozporządzeniu ministra właściwego ds. rynków rolnych, w celu uniemożliwienia wprowadzenia ich do obrotu.

Organizacja producentów powinna zapewnić, że produkty nieprzeznaczone do sprzedaży będą spełniać:

- 1). wymogi ustalone dla II klasy jakości, określonej dla każdego produktu zgodnie z art. 2, ust. 2 rozporządzenia Rady nr 2200/96 z 28 października 1996 roku,
- 2). normy handlowe ustalone w art. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 790/2000 z 14 kwietnia 2000 roku – w przypadku pomidorów wycofanych w okresie od 16 lipca do 15 października,
- 3). minimalne wymagania jakościowe podane w załączniku nr 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 103/2004 z 21 stycznia 2004 roku – w przypadku produktów, dla których nie zostały ustalone żadne normy jakościowe.

Produkty nieprzeznaczone do sprzedaży podlegają kontroli ilościowej i jakościowej w miejscu wycofania ich ze sprzedaży oraz w miejscu przeznaczenia w odniesieniu do:

- 100% ilości produktów nieprzeznaczonych do sprzedaży, jeżeli produkty te są przeznaczone do:
 - przetwórstwa na rzecz organizacji charytatywnych,
 - przetwórstwa na inne cele niespożywcze,
 - przetwórstwa na alkohol o stężeniu co najmniej 80% objętości, przeznaczonego do celów niespożywczych,
 - kompostowania lub biodegradacji oraz
 - na pasze (w stanie świeżym lub na przetworzenie);

- 10% ilości produktów nieprzeznaczonych do sprzedaży, jeżeli przeznaczone są one dla:
 - uznanych organizacji charytatywnych,
 - uprawnionych innych jednostek organizacyjnych (oprócz przeznaczenia na pasze dla zwierząt).

2. Warunki uczestnictwa organizacji charytatywnych i innych jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych w omawianym mechanizmie

Organizacje charytatywne, które zamierzają uczestniczyć w omawianym mechanizmie, muszą – decyzją Prezesa ARR – zostać uznane za organizacje charytatywne uprawnione do dystrybucji otrzymanych od organizacji producentów lub ich zrzeszeń owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży. Inne jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne muszą zostać uprawnione (także decyzją Prezesa ARR) do bezpłatnego otrzymania od organizacji producentów lub ich zrzeszeń owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

Warunkiem uzyskania uznania i uprawnienia jest złożenie wniosku (dostępnego na stronach internetowych ARR), do którego należy dołączyć określone dokumenty.

Uznanie oraz uprawnienie są przyznawane po przeprowadzeniu weryfikacji wniosków i załączonych dokumentów. Przyznaje się je bezterminowo; jedynie osoby fizyczne bądź inne jednostki organizacyjne, zużywające owoce i warzywa do karmienia zwierząt, uzyskują uprawnienie na trzy lata.

Uznane organizacje charytatywne oraz uprawnione inne jednostki organizacyjne uczestniczące w mechanizmie są zobowiązane do przestrzegania warunków określonych w ustawodawstwie regulującym rynek owoców i warzyw, a w szczególności do:

- prowadzenia księgowości finansowej i materiałowej dotyczącej produktów otrzymywanych w ramach mechanizmu,
- poddania się kontrolom przewidzianym przez przepisy,
- dostarczania dokumentów potwierdzających odbiór produktów nieprzeznaczonych do sprzedaży.

Uznanie organizacji charytatywnych oraz uprawnienie osób fizycznych bądź innych jednostek organizacyjnych zużywających owoce i warzywa do karmienia zwierząt mogą być cofnięte – decyzją Prezesa ARR – jeśli w trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzone zostaną uchybienia lub nieprawidłowości. Cofnięcie uznania następuje na co najmniej jeden rok gospodarczy i może być przedłużone w zależności od wagi stwierdzonych uchybień.

10

Inne jednostki organizacyjne, u których zostaną wykryte nieprawidłowości, nie kwalifikują się do bezpłatnego otrzymywania wycofywanych z rynku produktów w następnym roku gospodarczym. Ponadto, w przypadkach opisanych powyżej, odbiorcy produktów wycofanych z rynku mają obowiązek zwrotu wartości otrzymanych produktów (wraz z kosztami pakowania i sortowania) oraz kosztów transportu powiększonych o odsetki za okres od momentu otrzymania produktów do ich zwrotu.

Uznane organizacje charytatywne oraz uprawnione inne jednostki organizacyjne mogą otrzymywać wycofane z rynku owoce i warzywa w stanie świeżym, a następnie przetwarzać je we własnym zakresie. Mogą one także wystąpić do ARR z zapotrzebowaniem na produkty przetworzone. Wówczas ARR organizuje, o ile sytuacja na rynku będzie wskazywać na możliwość pozyskania produktów, przetargi na przetworzenie owoców i warzyw na rzecz organizacji charytatywnych i innych jednostek organizacyjnych zgodnie ze złożonym przez nie zapotrzebowaniem.

3. Warunki uczestnictwa przetwórców w przetargach organizowanych przez ARR w ramach mechanizmu

W ramach mechanizmu administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży ARR organizuje przetargi na:

1. Przetworzenie wycofanych z rynku owoców i warzyw na rzecz organizacji charytatywnych i innych jednostek organizacyjnych – za kryterium wyboru uznawana będzie ilość produktu przetworzonego (wyrażona w jednostkach wagowych lub procentowo) uzyskanego z jednej jednostki produktu świeżego, za określone wynagrodzenie (wyrażone w ilości świeżego produktu, którą przetwórca przeznaczy na przetwórstwo na swoje potrzeby); produkt przetworzony musi odpowiadać parametrom jakościowym zamieszczonym w zaproszeniu do przetargu oraz w umowie, którą wyłoniony w procedurze przetargowej przetwórca powinien zawrzeć z ARR. Umowa może być jednak podpisana dopiero po uprzedniej akceptacji przez KE zawartych w niej warunków.
2. Przetworzenie owoców i/lub warzyw na alkohol o stężeniu co najmniej 80% objętości, przeznaczony do celów niespożywczych, na produkty paszowe lub do innych celów niespożywczych – za kryterium wyboru uznawana będzie cena, jaką przetwórca jest gotowy zapłacić za otrzymany do przetworzenia produkt; należność tę jest on zobowiązany zapłacić w terminie 7 dni od daty przejęcia świeżego produktu od organizacji producentów lub ich zrzeszenia. Przetwórcy zobowiązują się dodatkowo dostarczyć do ARR dokument potwierdzający skażenie uzyskanego alkoholu w sposób uniemożliwiający zastosowanie go do celów spożywczych oraz deklarują, że nie będą ubiegać się o inną pomoc finansową z tytułu tego przetwórstwa.

Przetwórcy zainteresowani uczestnictwem w przetargu powinni złożyć swoje oferty w terminie podanym w zaproszeniu do przetargu wraz z zabezpieczeniem przetargowym, którego wysokość zostanie określona w zaproszeniu.

Po rozstrzygnięciu przetargu projekt umowy, którą ARR zamierza podpisać z wyłonionym przetwórcą, zostaje przesłany do Komisji Europejskiej (KE). Po zaakceptowaniu umowy przez KE jest ona podpisywana przez ARR i przetwórcę, którego oferta przetargowa została przyjęta. Przetwórcą jest zobowiązany do złożenia zabezpieczenia dostawy w wysokości określonej w umowie.

Przetworzone produkty podlegają całkowitej kontroli ilościowej i jakościowej. W przypadku pozytywnych wyników kontroli przetwórcą otrzymuje zwrot zabezpieczenia dostawy. Jeśli jednak stwierdzone zostaną nieprawidłowości, wówczas zabezpieczenie dostawy zostaje odpowiednio (w części lub w całości) przejęte przez ARR.

REKOMPENSATY ZA PRODUKTY NIEPRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY (WYCOFANE Z RYNKU)

O rekompensatę z tytułu wycofania ze sprzedaży owoców i warzyw mogą ubiegać się uznane organizacje producentów i ich zrzeszenia, a także indywidualni producenci, którzy wycofują te produkty za pośrednictwem tych organizacji. Rekompensata, którą otrzymuje indywidualny producent, jest pomniejszona o 10% oraz o koszty poniesione przez organizację producentów (związane z procesem wycofania).

W ramach omawianego mechanizmu rekompensaty będą wypłacane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Wysokość rekompensaty z tytułu nieprzeznaczenia do sprzedaży owoców i warzyw jest jednakowa dla poszczególnych produktów na terenie całej Wspólnoty. Kwota rekompensat określona jest w euro, a jej wysokość obowiązuje od 2002 roku (tabela 2).

Rekompensaty przyznawane ze środków Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnych są wypłacane w przypadku wycofania ze sprzedaży tylko takich produktów, jak: **kalafiory, pomidory, jabłka**, winogrona, morele, nektarynki, brzoskwinie, **gruszki**, bakłażany, melony, arbuzy, porażki, mandarynki, klementynki, satsuma i cytryny.

Rekompensaty wypłacane są do wysokości 10% wprowadzonej do obrotu ilości owoców i warzyw (w przypadku jabłek i gruszek limit ten wynosi 8,5%).

Organizacje producentów i ich zrzeszenia mogą wypłacać dodatkowe rekompensaty ze swoich funduszy operacyjnych do rekompensaty wspólnotowej, jednak maksymalna wysokość tych dodatków nie może przekroczyć limitu określonego w załączniku 2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 103/2004.

W przypadku, gdy z rynku wycofywane są pozostałe produkty objęte wspólną organizacją rynku owoców i warzyw (nieobjęte rekompensatą wspólnotową), rekompensata może być wypłacana przez organizacje producentów lub ich zrzeszenia z ich funduszy operacyjnych.

Tabela 2. Wysokości rekompensat dla poszczególnych produktów

Produkt	€/100 kg	Produkt	€/100 kg
kalafior	7,01	bakłażan	3,97
pomidor	4,83	melon	4,00
jabłko	8,81	arbuza	4,00
winogrono	8,02	pomarańcza	14,00
morele	14,17	mandarynki	13,00
nektarynki	13,04	klementynki	13,00
brzoskwinie	10,99	cytryny	13,00
gruszki	8,39		

Szczegółowe informacje o mechanizmie WPR „Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży” można uzyskać:

- na stronie internetowej www.arr.gov.pl
- w Telefonicznym Punkcie Informacyjnym **(022) 661-72-72**
- w **Biuro Produktów Roślinnych**, Dział Tytoniu i Innych Rynków tel. **(022) 661-71-70, 661-78-35**
- we właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby wnioskodawcy oddziale terenowym ARR.

Broszura ma charakter wyłącznie informacyjny.

ARR zastrzega, iż publikacja ta nie stanowi oferty kierowanej do beneficjentów ani nie jest zobowiązaniem ARR do działań mogących wynikać z treści broszury.

ODDZIAŁY TERENOWE AGENCJI RYNKU ROLNEGO

BIALYSTOK

15-102 Białystok
ul. Kombatantów 4
(0-85) 664-31-50

BYDGOSZCZ

85-605 Bydgoszcz
ul. Kasztanowa 57
(0-52) 584-92-92

GDYNIA

81-332 Gdynia
ul. Kołtątaja 1
(0-58) 669-43-00

GORZÓW

WIELKOPOLSKI

66-400 Gorzów Wlkp.
ul. gen. Sikorskiego 20c
(0-95) 728-26-58

KATOWICE

40-476 Katowice
ul. Plac pod Lipami 5
(0-32) 359-49-00

KIELCE

25-323 Kielce
ul. Piaskowa 18
(0-41) 343-31-90

KRAKÓW

31-038 Kraków
ul. Starowiślna 13
(0-12) 426-49-20

LUBLIN

20-126 Lublin
ul. Unicka 4
(0-81) 444-45-33

ŁÓDŹ

93-578 Łódź
ul. Wróblewskiego 18
(0-42) 684-55-21

OLSZTYN

10-959 Olsztyn
ul. Partyzantów 1/2
(0-89) 527-74-58

OPOLE

45-301 Opole
ul. Horoszkiewicza 6
(0-77) 441-70-00

POZNAŃ

60-324 Poznań
ul. Marcelińska 90
(0-61) 852-14-33

RZESZÓW

35-959 Rzeszów
ul. Kopernika 15
(0-17) 864-20-27 ÷ 28

SZCZECIN

71-410 Szczecin
ul. Niedziałkowskiego 21
(0-91) 464-82-00

WARSZAWA

04-076 Warszawa
ul. Waszyngtona 146
(0-22) 515-81-31 ÷ 33

WROCLAW

53-333 Wrocław,
ul. Powstańców Śląskich 28/30
(0-71) 335-01-51



**Agencja
Rynku
Rolnego**

AGENCJA RYNKU ROLNEGO
00-400 Warszawa, ul. Nowy Świat 6/12

Biuro Produktów Roślinnych
tel. (0-22) 661-78-10, (0-22) 661-73-84, (0-22) 661-78-24,
(022) 661-77-05, faks (0-22) 661-78-16

Telefoniczny Punkt Informacyjny (0-22) 661-72-72
www.arr.gov.pl

ISBN 978-83-60012-46-8

© ARR lipiec 2006

ARR wyraża zgodę na przedruk materiałów z podaniem źródła.